

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุลนายบัณฑิตย สวรรค์บรรพต.....

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ เลขที่ ๓๘๘ ม.๑ ต.แม่พริก อ.แม่พริก
จ.ลำปาง โทรศัพท์ ๐๘๕-๔๙๔๙๕๑๔.....
เกิด พ.ศ. ๒๕๑๑ ปัจจุบันอายุ ๕๗ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☒ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษาปริญญาตรี.....
สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.....
คณะ/สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.....

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑ ต.แม่พริก อ.แม่พริก

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๒๐,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐... บาท/ปี

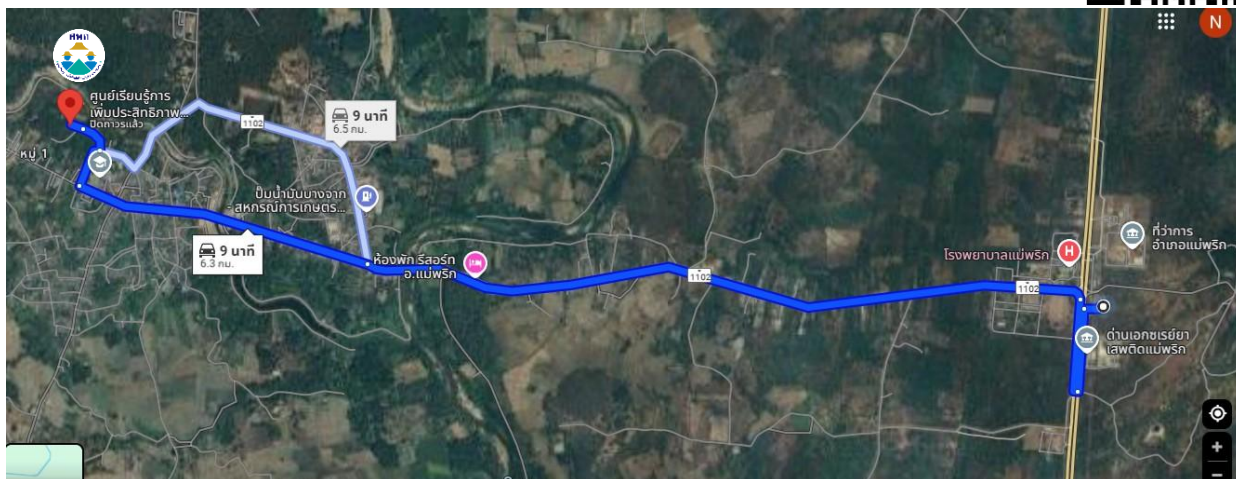
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ...๒๕๕๘.....



แผนที่ ศพก.



แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้:



ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้

แปลงเรียนรู้ข้าวอินทรีย์ มีการจัดทำแปลงเรียนรู้ เพื่อเป็นจุดสาธิตเทคโนโลยีต่างๆ ให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาดูงาน ประกอบด้วย เรื่องการคัดเลือกพื้นที่ปลูกข้าว ส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์ดี การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร เชื่อมโยงวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในแปลงนํานํากลับมาใช้ หมุนเวียนอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์สูงสุด ยกระดับคุณภาพสินค้าสู่มาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์



ภาพที่ ๑ แปลงเรียนรู้การปลูกข้าว

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๑ การผลิตสารชีวภัณฑ์ เกษตรกรจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบีบาเวอเรีย และการทำจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง



ฐานการเรียนรู้ ที่ ๒ การผลิตน้ำหมัก



ฐานการเรียนรู้ ที่ ๓ การผลิตปุ๋ยหมัก การทำปุ๋ยหมักเป็นการนำวัสดุอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษพืช, มูลสัตว์, หรือเศษอาหาร มาหมักรวมกันเพื่อให้จุลินทรีย์ย่อยสลาย จนกลายเป็นปุ๋ยที่มีธาตุอาหารสำหรับพืช



ฐานการเรียนรู้ ที่ ๔ การแปรรูป



ฐานการเรียนรู้ ที่ ๕ การบรรจุภัณฑ์



๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การลดต้นทุนข้าว เช่น การเลือกเมล็ดพันธุ์ ผลิตปุ๋ยหมัก การทำปุ๋ยพืชสดแทน การผลิตสารชีวภัณฑ์
- ๒) การเพิ่มผลผลิตข้าว เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกล
- ๓) การพัฒนาคุณภาพผลผลิต
- ๔) การจัดการศัตรูพืชโรคแมลง

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) เศรษฐกิจพอเพียง
- ๒) เกษตรทฤษฎีใหม่
- ๓) เกษตรผสมผสาน
- ๔) การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- ๒) องค์กรเกษตรกร
- ๓) การจัดตั้งและการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนำจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการลดต้นทุนข้าว (ผลิตปุ๋ยหมัก การทำปุ๋ยพืชสดแทน)

การทำปุ๋ยหมักเป็นการนำวัสดุอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษพืช, มูลสัตว์, หรือเศษอาหาร มาหมักรวมกันเพื่อให้จุลินทรีย์ย่อยสลาย จนกลายเป็นปุ๋ยที่มีธาตุอาหารสำหรับพืช

การทำปุ๋ยพืชสดเป็นการนำพืชสด เช่น หญ้า หรือพืชตระกูลถั่ว มาหมักรวมกับวัสดุอินทรีย์อื่น เพื่อใช้เป็นปุ๋ยบำรุงดิน. การทำปุ๋ยพืชสดสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การปลูกพืชปุ๋ยสดในพื้นที่แปลงใหญ่แล้วไถกลบ การปลูกแซมในร่องพืชหลัก หรือการปลูกในพื้นที่รกร้างแล้วนำมาใส่ในแปลงพืชหลัก

๑) วัตถุประสงค์

๑.๑) เพื่อการปรับปรุงคุณภาพของดินและลดปริมาณขยะอินทรีย์

๑.๒) เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ร่วนซุย ระบายน้ำและ

อากาศได้ดี

๑.๓) เพื่อลดต้นทุนการผลิต

๒) ขั้นตอนการทำปุ๋ยหมักประกอบด้วย

๒.๑) การเตรียมวัสดุ วัสดุอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ง่าย เช่น ใบไม้แห้ง, ฟาง, หญ้า, เศษอาหาร, หรือมูลสัตว์.

๒.๒) การกองปุ๋ย วางวัสดุเป็นชั้นสลับกัน เช่น เศษพืช, มูลสัตว์, และวัสดุอื่นๆ ตามความเหมาะสม

๒.๓) การควบคุมความชื้นและอุณหภูมิ รักษาความชื้นของกองปุ๋ยให้เหมาะสม โดยการรดน้ำเป็นระยะๆ และควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสมกับการทำงานของจุลินทรีย์.

๒.๔) การบำรุงรักษา หมั่นพลิกกองปุ๋ยเพื่อเพิ่มอากาศ และตรวจสอบความชื้นเป็นระยะๆ

๓) ขั้นตอนการทำปุ๋ยพืชสด

๓.๑) เตรียมพืชสด เลือกพืชที่ต้องการนำมาทำปุ๋ยสด เช่น ปอเทือง, พืชตระกูลถั่ว, หรือพืช

น้ำ

๓.๒) สับหรือตัด นำพืชสดมาสับหรือตัดเป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อให้ย่อยสลายได้ง่ายขึ้น

๓.๓) ผสมวัสดุ ผสมพืชสดกับวัสดุอินทรีย์อื่นๆ เช่น มูลสัตว์, แกลบ, รำ, หรือเศษซากพืช

๓.๔) หมัก วางวัสดุเป็นชั้นๆ สลับกับพืชสดและวัสดุอื่นๆ

๓.๕) รดน้ำ รดน้ำให้มีความชื้นพอเหมาะ แต่ไม่แฉะเกินไป

๓.๖) คลุมกอง คลุมกองปุ๋ยด้วยกระสอบหรือพลาสติก เพื่อรักษาความชื้นและควบคุม

อุณหภูมิ

๓.๗) ย่อยสลาย: ทิ้งไว้ให้ย่อยสลายประมาณ ๑-๒ เดือน หรือจนกว่าจะย่อยสลายเป็นปุ๋ย

๔) การถ่ายทอดความรู้

จัดทำฐานเรียนรู้ การผลิตปุ๋ยหมัก การทำปุ๋ยพืชสดแทน เพื่อเป็นจุดสาธิต ให้เกษตรกร เข้ามาศึกษาดูงาน ให้คำปรึกษา แนะนำแก่ผู้สนใจ การจัดทำเอกสารคู่มือ จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ ร่วมบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

๕.๑ การประชุมคณะกรรมการ

มีเวทีสำหรับคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงการดำเนินงานกันทุกระดับทั้งระดับประเทศ เขต จังหวัด และคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ ประกอบด้วย

๕.๑.๑ ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัดสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้จัดการประชุม คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัด เพื่อเป็นการประสานเชื่อมโยงการขับเคลื่อน ศพก. ของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัด จำนวน ๔ ครั้ง

๕.๑.๒ การประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ คณะกรรมการ ศพก. อำเภอแม่พริก มีการประชุมอย่างน้อย ๔ ครั้ง/ปี ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. การสรุปผลการดำเนินงาน และอื่น ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อจัดวางแนวทางการพัฒนา ศพก. และนำปัญหาที่ได้รับรู้จากเครือข่าย ศพก. ที่อยู่ในพื้นที่ สรุปเพื่อแก้ปัญหาด้านการเกษตรของเกษตรกร เช่น ราคาข้าวตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง การใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช การรณรงค์หยุดเผาในพื้นที่การเกษตรเพื่อช่วยลดหมอกควัน การปลูกพืชใช้น้ำน้อยในช่วงฤดูแล้ง การใช้น้ำหมักชีวภาพ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์



ภาพที่ ๒ การประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ



ภาพที่ ๓ การประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการศพก.และแปลงใหญ่ระดับจังหวัด ระดับเขต

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

๖.๑ วิเคราะห์สถานการณ์

วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ ประเมินข้อมูลทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากร และความต้องการของเกษตรกรใช้ข้อมูลจากการจัดเวทีชุมชน / ศพก. / แปลงใหญ่ / กลุ่มเกษตรกร

๖.๒ ประชุมระดมความคิดเห็น

จัดเวทีประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการ ศพก./แปลงใหญ่ กลุ่มเกษตรกร หน่วยงานราชการ ที่เกี่ยวข้อง (เช่น หน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท./อบต.) สถาบันการศึกษา) และวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค โอกาส และแนวทางพัฒนาในพื้นที่

๖.๓ กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนา

จัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม บูรณาการกิจกรรมจากหลายหน่วยงานให้ตอบโจทย์พื้นที่ เช่น การถ่ายทอดเทคโนโลยี การใช้ Big Data การพัฒนา Smart Farmer/Young Smart Farmer

๖.๔ จัดทำแผนปฏิบัติการราย ศพก.

มีเวทีสำหรับคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงการดำเนินงานกันทุกระดับทั้งระดับประเทศ เขต จังหวัด และคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ ประกอบด้วย

๖.๔.๑ ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัดสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้จัดการประชุม คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัด เพื่อเป็นการประสานเชื่อมโยงการขับเคลื่อน ศพก. ของอำเภอต่างๆ ในจังหวัด จำนวน ๔ ครั้ง

๖.๔.๒ การประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ คณะกรรมการ ศพก. อำเภอแม่พริก มีการประชุมอย่างน้อย ๔ ครั้ง/ปี ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. การสรุปผลการดำเนินงาน และอื่น ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อจัดวางแผนทางการพัฒนา ศพก. และนำปัญหาที่ได้รับรู้จากเครือข่าย ศพก. ที่อยู่ในพื้นที่ สรุปเพื่อแก้ปัญหาด้านการเกษตรของเกษตรกร เช่น ราคาข้าวตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง การใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช การรณรงค์หยุดเผาในพื้นที่การเกษตรเพื่อช่วยลดหมอกควัน การปลูกพืชใช้น้ำน้อยในช่วงฤดูแล้ง การใช้น้ำหมักชีวภาพ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

๖.๔.๓ แนวทางการพัฒนา ศพก.

๑) พัฒนาคณะกรรมการศูนย์ ศพก. พัฒนาคณะกรรมการศูนย์ ศพก. ตามทักษะความถนัดให้เกิดความเชี่ยวชาญ สามารถประสานงานร่วมกันกับ ศพก. แปลงใหญ่ และเครือข่ายเกษตรกรอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) การพัฒนาศูนย์เครือข่าย การพัฒนาศูนย์ ศพก. ทั้ง ๑๘ ศูนย์ ให้สามารถบูรณาการร่วมกับ ศพก.หลัก เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ รับฟังปัญหา และแก้ไขปัญหาาร่วมกันกับทาง ศพก. รวมทั้งสามารถเป็นแหล่งศึกษาดูงานในด้านต่าง ๆ

๓) การเชื่อมโยง ศพก. และแปลงใหญ่ มีการบูรณาการร่วมกันระหว่าง ศพก. และแปลงใหญ่ โดยให้กลุ่มแปลงใหญ่แต่ละแปลงเป็นแหล่งกระจายความรู้ไปยังเกษตรกรภายในพื้นที่ รวมถึงนำปัญหาในพื้นที่หาแนวทางแก้ไขร่วมกัน กำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน พร้อมทั้งวางแผนการปฏิบัติงาน การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดแนวทางพัฒนาการ ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม จัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหา จัดทำแนวทางแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งจัดทำแนวทางพัฒนาการเกษตร สามารถเป็นต้นแบบในการศึกษาเรียนรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

๔) การบูรณาการร่วมกับกลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ มีการประสานงานร่วมกันกับกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างเครือข่ายในการถ่ายทอดความรู้ให้เกิดผลในวงกว้าง เช่น Smart Farmer Young Smart Farmer ยุวเกษตรกร แม่บ้านเกษตรกร องค์กรเกษตรกร อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นต้น

๕) ร่วมบูรณาการทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน คณะกรรมการ ศพก. และเครือข่าย ศพก.ร่วมปฏิบัติการกิจร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานเป็นทีม และเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดการพัฒนา และแพร่กระจายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ



๖.๔.๔ แผนการเรียนรู้และการอบรม

คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง มีแผนการจัดการเรียนรู้ประจำปี และการจัดอบรม ดังนี้

- การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
- การพัฒนาศูนย์เครือข่าย ศพก. ๑ ศูนย์
- การประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ จำนวน ๔ ครั้ง
- การพัฒนาเกษตรกรผู้นำ จำนวน ๒ ครั้ง
- การพัฒนาเกษตรกรผู้นำ (ศึกษาดูงาน) จำนวน ๑ ครั้ง
- จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ

ตารางที่ ๑ แสดงแผนการอบรมเกษตรกร ศพก.อำเภอแม่พริก

ภาคผนวกที่ 3.3															
แผนการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอแม่พริก และ ศูนย์เครือข่าย															
อำเภอ.....แม่พริก..... จังหวัด.....ลำปาง..... ชนิดสินค้า.....ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์.....															
หลักสูตรการเรียนรู้	จำนวน เป้าหมาย (ราย)	สถานที่ จัดอบรม	ไตรมาส 1			ไตรมาส 2			ไตรมาส 3			ไตรมาส 4			เจ้าภาพหลัก
			ต.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
ขั้นเตรียมการ															
1. รับสมัครเกษตรกร	10	ด.แม่พริก			✓										กษอ.แม่พริก
2. สรุปข้อมูลเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม					✓										
3. จัดทำแผนเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ					✓										
4. จัดทำหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ					✓										
5. สรุปผลการเตรียมการ					✓										
ขั้นตอนการดำเนินการ															
1. การอบรมเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ															
1.1 ครั้งที่ 1 สถานที่ หมู่ 6 บ้านวังสำราญ ด.แม่พริก															
หลักสูตร การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						✓									กษอ.แม่พริก
1.2 ครั้งที่ 2 สถานที่ หมู่ 6 บ้านวังสำราญ ด.แม่พริก							✓								กษอ.แม่พริก
หลักสูตร เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์															
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้															
สถานที่ สหกรณ์การเกษตรอำเภอแม่พริก จำกัด										✓					กษอ.แม่พริก
ประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้															
1. มาตรฐานการรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์															
2. การเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างมีประสิทธิภาพ															
ขั้นตอนสรุปผลการดำเนินงาน															
สรุปผลการดำเนินงานและรายได้ของเกษตรกรผู้นำ											✓				

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เกษตรกรทำนาแบบเดิม มีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากใช้ปุ๋ยเคมี ดินเกิดความเสียหาย ขาดธาตุอาหารที่เหมาะสมสำหรับพืช ผลผลิตต่อไร่ต่ำ สุขภาพและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวเป็นพืชหลัก โดยปลูกเพื่อจำหน่ายและบริโภคในครัวเรือน ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาต้องเผชิญปัญหาทั้งด้านต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ข้าวไม่ไ้ราคา หรือแม้กระทั่งปัญหาภัยธรรมชาติ และการระบาดของศัตรูพืช ที่ทำให้ผลผลิตข้าวเสียหาย

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลต่อผลผลิตและคุณภาพสินค้าเกษตร แรงงานภาคเกษตรที่ลดลง ราคาสินค้าเกษตรที่ไม่แน่นอน และการพึ่งพาตลาดต่างประเทศ นอกจากนี้ การเข้าถึงเทคโนโลยีและองค์ความรู้ยังเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่สำคัญ

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑.๑) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การวิเคราะห์ดินเพื่อทราบปริมาณธาตุอาหารที่มีอยู่ในดิน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับความต้องการธาตุอาหารของพืช เพื่อกำหนดชนิดและปริมาณปุ๋ยที่เหมาะสมในการใส่ ทำให้พืชได้รับธาตุอาหารเพียงพอต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

๑.๒) การผลิตปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยพืชสด

การผลิตปุ๋ยหมัก เป็นการนำวัสดุอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษพืช, มูลสัตว์, หรือเศษอาหาร มาหมักรวมกันเพื่อให้จุลินทรีย์ย่อยสลาย จนกลายเป็นปุ๋ยที่มีธาตุอาหารสำหรับพืช

การทำปุ๋ยพืชสดเป็นการนำพืชสด เช่น หญ้า หรือพืชตระกูลถั่ว มาหมักรวมกับวัสดุอินทรีย์อื่น ๆ เพื่อใช้เป็นปุ๋ยบำรุงดิน. การทำปุ๋ยพืชสดสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การปลูกพืชปุ๋ยสดในพื้นที่แปลงใหญ่แล้วไถกลบ การปลูกแซมในร่องพืชหลัก หรือการปลูกในพื้นที่รกร้างแล้วนำมาใส่ในแปลงพืชหลัก

๑.๓) การผลิตสารชีวภัณฑ์ การสร้างผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช โดยใช้สิ่งมีชีวิตหรือสารที่ได้จากสิ่งมีชีวิต แทนการใช้สารเคมี เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์

๑.๔) เครื่องจักรกล ปักดำนา เกี่ยวนวดข้าว รถดำนาแบบเดินตามและนั่งขับ ไปจนถึงเครื่องเกี่ยวนวดข้าว เครื่องจักรเหล่านี้ช่วยให้เกษตรกรทำงานได้เร็วขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดภาระแรงงาน

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๒.๑) เครื่องจักรกล ปักดำนา เกี่ยวนวดข้าว

(๑) วิธีการเตรียมแปลง

- ไถ คราด ดินในแปลงตามปกติเหมือนกับแปลงนาที่เตรียมไว้สำหรับใช้แรงงานคนปักดำ
- หลังการ ไถ คราด แล้วต้องพักแปลงไว้โดยขังน้ำทิ้งไว้ ๓-๕ วัน (ขึ้นอยู่กับลักษณะดิน)

เพื่อให้ดินเลนในแปลงตกตะกอนก่อน เพราะถ้าดินเลนในแปลงยังเหลวจะไม่มีแรงยึดต้นกล้า ทำให้ต้นกล้าล้มง่าย และดินเลนยังจะถูกสากเปื้อนไหลไปทับต้นกล้าในขณะที่เครื่องยนต์ทำงานด้วย

- แปลงที่เป็นดินเหนียวใช้เวลาพักแปลงประมาณ ๓-๔ วัน ในดินทรายใช้เวลาประมาณ ๑-๒ วัน
- ขณะที่ใช้เครื่องดำนาให้รักษาระดับน้ำในแปลงให้สูงประมาณ ๕ เซนติเมตร หรือครึ่งหนึ่งของความสูงของต้นกล้าที่ปักดำแล้ว

(๒) วิธีการเตรียมการใช้เครื่องปักดำ

- ปรับความลึกในการปักดำ ปรับระยะห่างระหว่างกอ และปรับจำนวนต้นต่อกอ ให้ได้ตามที่

ต้องการ

- นำแผ่นกล้าใส่ลงในแผงใส่กล้า จากนั้นก็สามารถขับเคลื่อนรถดำนาได้

ข้อควรระวัง

- การเตรียมแปลงปักดำไม่ควรไถลึกเกินไป เพื่อป้องกันการควบคุมเครื่องปักดำ
- อย่าใช้เครื่องปักดำในแปลงนาที่มีดินแห้งเด็ดขาด เพราะเครื่องดำนาจะเสียหาย
- การปักดำด้วยเครื่องจำเป็นต้องใช้กล้าที่ตกเป็นแผ่นในสภาพเพาะกล้าหรือในแปลงนา

(๓) วิธีการเตรียมการใช้เครื่องเกี่ยวนวดข้าว

- ตรวจสอบสภาพเครื่องจักรให้มีความพร้อม
- ปรับระดับพื้นที่แปลงนาให้เรียบเสมอกัน เพื่อให้เครื่องสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ

ประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ

- เคลียร์สิ่งกีดขวางต่างๆ เช่น ก้อนหิน, ตอซัง, หรือสิ่งของอื่นๆ ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน

การทำงานของเครื่อง

- ตรวจสอบระดับความชื้นของข้าวเปลือก เพื่อให้แน่ใจว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมสำหรับการ

เก็บเกี่ยวและนวด

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๓.๑) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน มีขั้นตอนดังนี้

(๑) เก็บตัวอย่างดิน เก็บตัวอย่างดินจากแปลงเพาะปลูก ควรเก็บหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว หรือก่อนเตรียมดินปลูกพืชครั้งต่อไป สุ่มเก็บตัวอย่างดินหลายๆ จุดต่อหนึ่งตัวอย่าง กระจายทั่วแปลง นำตัวอย่างดินที่เก็บมาผึ่งในที่ร่มให้แห้ง บดดิน แล้วคลุกเคล้าให้เข้ากัน เพื่อนำไปวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

(๒) วิเคราะห์ดิน นำตัวอย่างดินไปวิเคราะห์หาปริมาณธาตุอาหารหลัก เช่น ไนโตรเจน (N), ฟอสฟอรัส (P), โพแทสเซียม (K) จากชุดตรวจสอบดิน (Test Kit)

(๓) แปลผลวิเคราะห์ดิน ตีความผลวิเคราะห์ดินเพื่อประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดิน จากเว็บไซต์

<https://osd๑๐๑.ddd.go.th/>

(๔) กำหนดสูตรปุ๋ย ปริมาณ และชนิดของปุ๋ยที่เหมาะสมกับชนิดของพืชและค่าวิเคราะห์ดิน

(๕) ใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมและวิธีการใส่ที่ถูกต้อง

ควรใส่ปุ๋ยตามระยะการเจริญเติบโตของพืช โดยทั่วไปจะแบ่งใส่เป็น ๒-๓ ครั้ง

๓.๒) การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด มีขั้นตอนดังนี้

(๑) ขั้นตอนการทำปุ๋ยหมัก

- การเตรียมวัสดุ วัสดุอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ง่าย เช่น ใบไม้แห้ง, ฟาง, หญ้า, เศษอาหาร, หรือมูลสัตว์.

- การกองปุ๋ย วางวัสดุเป็นชั้นสลับกัน เช่น เศษพืช, มูลสัตว์, และวัสดุอื่นๆ ตามความเหมาะสม

- การควบคุมความชื้นและอุณหภูมิ รักษาความชื้นของกองปุ๋ยให้เหมาะสม โดยการรดน้ำเป็นระยะๆ และควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสมกับการทำงานของจุลินทรีย์.

- การบำรุงรักษา หมั่นพลิกกองปุ๋ยเพื่อเพิ่มอากาศ และตรวจสอบความชื้นเป็นระยะๆ

(๒) ขั้นตอนการทำปุ๋ยพืชสด

- เตรียมพืชสด เลือกพืชที่ต้องการนำมาทำปุ๋ยสด เช่น ปอเทือง, พืชตระกูลถั่ว, หรือพืชน้ำ

- สับหรือตัด นำพืชสดมาสับหรือตัดเป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อให้ย่อยสลายได้ง่ายขึ้น

- ผสมวัสดุ ผสมพืชสดกับวัสดุอินทรีย์อื่นๆ เช่น มูลสัตว์, แกลบ, รำ, หรือเศษซากพืช

- หมัก วางวัสดุเป็นชั้นๆ สลับกับพืชสดและวัสดุอื่นๆ

- รดน้ำ รดน้ำให้มีความชื้นพอเหมาะ แต่ไม่แฉะเกินไป

- คลุมกอง คลุมกองปุ๋ยด้วยกระสอบหรือพลาสติก เพื่อรักษาความชื้นและควบคุมอุณหภูมิ

- ย่อยสลาย: ทิ้งไว้ให้ย่อยสลายประมาณ ๑-๒ เดือน หรือจนกว่าจะย่อยสลายเป็นปุ๋ย

๓.๓) การผลิตสารชีวภัณฑ์ มีขั้นตอนดังนี้

(๑) เตรียมวัสดุเพาะเลี้ยง หุงข้าวให้สุกในอัตราส่วน ข้าว ๓ ส่วน ต่อน้ำ ๒ ส่วน ตักข้าวที่หุงสุกใส่ถุงพลาสติกทนความร้อน หรือภาชนะที่เตรียมไว้

(๒) ใส่เชื้อ ใส่ผงหัวเชื้อไตรโคเดอร์มา (ปริมาณ ๑ กรัม ต่อข้าว ๒๕๐ กรัม) ลงในถุงที่เตรียมไว้ เขย่าถุงให้เชื้อกระจายทั่วถึง

(๓) บ่มเชื้อ ปิดปากถุงให้สนิท หรือมัดหนังยางให้แน่น เจาะรูเล็กๆ บนถุงเพื่อระบายอากาศ นำถุงไปบ่มในที่ร่ม อุณหภูมิห้อง ประมาณ ๕-๗ วัน หรือจนกว่าเส้นใยสีขาวของไตรโคเดอร์มาจะเจริญปกคลุมทั่วข้าว

(๔) การนำไปใช้ เมื่อเชื้อราไตรโคเดอร์มาเจริญเต็มที่แล้ว สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

- สำหรับการคลุกเมล็ดพันธุ์ ใช้เชื้อสด ๑๐ กรัม (๑ ช้อนแกง) ต่อเมล็ดพันธุ์ ๑ กิโลกรัม เติมน้ำเล็กน้อยคลุกเคล้าให้เข้ากัน

- สำหรับการผสมน้ำฉีดพ่น: นำเชื้อสด ๑๐๐ กรัม ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ ๒๕๐ กรัม (๑ ถุง) ผสมน้ำ ๕๐ ลิตร กรองเอาเฉพาะน้ำเชื้อ

- สำหรับการผสมกับวัสดุปลูก: ใช้เชื้อสดที่ผสมแล้ว ๑ ส่วน กับวัสดุปลูก ๔ ส่วน คลุกเคล้าให้เข้ากัน ข้อควรระวัง

- ควรใช้เชื้อสดที่ผลิตใหม่ๆ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุด

- ไม่ควรเก็บเชื้อสดที่ผสมน้ำไว้เกิน ๒๔ ชั่วโมง

- หลีกเลี่ยงการใช้ร่วมกับสารเคมี เช่น ปุ๋ยเคมี หรือสารกำจัดศัตรูพืช

- ฉีดพ่นในช่วงเย็นที่แดดอ่อน เพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายของเชื้อโดยแสงแดด

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ข้าว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑-๒-๐.....ไร่-งาน-วา)

๑.๒)ถั่วเหลือง..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒-๐-๐.....ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลาตะเพียน..... จำนวน.....๒,๐๐๐.....(หน่วย...ตัว...)

๒.๒)ปลานิล..... จำนวน.....๑,๐๐๐.....(หน่วย...ตัว...)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๓๗๕ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าไถเตรียมดิน เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าจ้างปลูก,หว่าน เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าปุ๋ยอินทรีย์ เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๕) ค่าแรงงานดูแล เป็นเงิน ๑๐๐ บาท/ไร่

๑.๖) ค่าเก็บเกี่ยว เป็นเงิน ๘๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๓,๙๗๕ บาท/ไร่

รายได้ ๗,๒๐๐ บาท/ไร่

๒) สินค้า.....ถั่วเหลือง.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๖๓๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าไถเตรียมดิน เป็นเงิน ๙๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าจ้างปลูก,หว่าน เป็นเงิน ๑๕๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าปุ๋ยเคมี เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๕) ค่าแรงงานดูแล เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่

๑.๖) ค่าเก็บเกี่ยว เป็นเงิน ๗๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๓,๒๘๐ บาท/ไร่

รายได้ ๔,๑๘๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวสารแพ็ค ถั่วเหลือง

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๙,๑๖๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- ๑) ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง มีรายได้เพิ่มขึ้น สุขภาพแข็งแรง พัฒนาพื้นที่ตนเอง
- ๒) ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น เกษตรกรมีองค์ความรู้ ในเรื่องการวางแผนการผลิต การผลิตสารชีวภัณฑ์ น้ำหมักชีวภาพ ลดต้นทุนการผลิต มีรายได้เพิ่มขึ้น เกษตรกรอื่นเรียนรู้ได้จริง การให้คำปรึกษา เรื่องปัญหาการเกษตร กลุ่มเกษตรกรใช้เทคโนโลยี ในพื้นที่ขยายตัวมากขึ้น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างเกษตรกร
- ๓) ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน เกิดการรวมกลุ่มขึ้น มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อ มีการทำงานอย่างเป็นระบบ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอแม่พริก ได้มีการนำรูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยการใช้โมเดลทางเศรษฐกิจใหม่ที่เรียกว่า “BCG model” คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (BioEconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (CircularEconomy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) มาใช้ใน ศพก. โดยมีการสนับสนุนองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลำปาง สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำปาง มทร. ล้านนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำปาง สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำปางและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๓.๑.๒ Bio-Economy

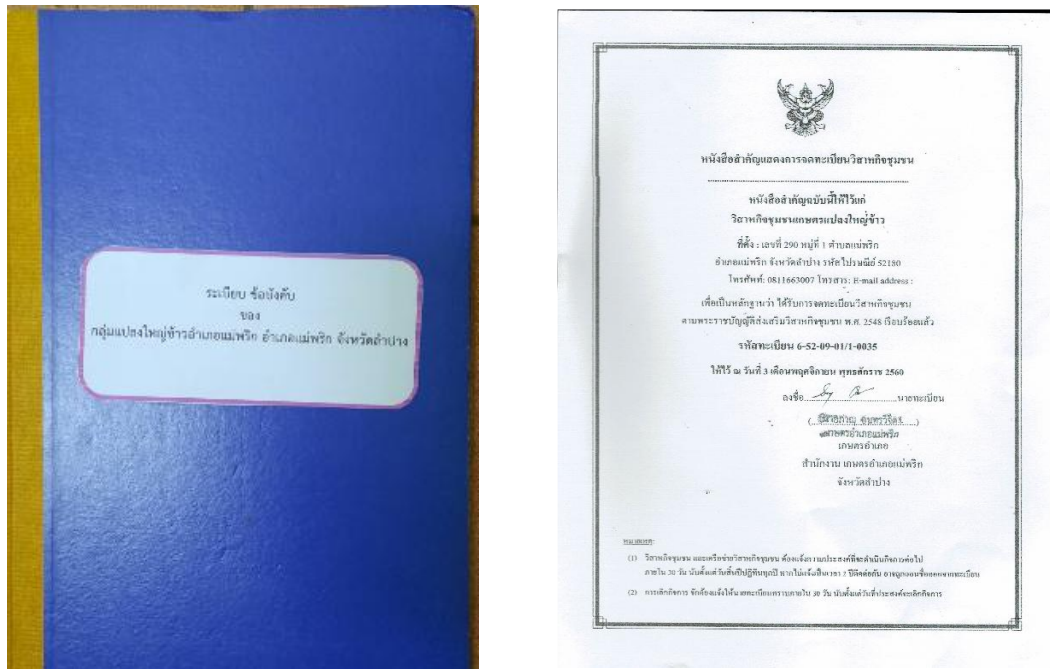
ต้นทาง ประกอบด้วย การคัดเลือกพื้นที่ปลูกข้าว ส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์ดี การจัดทำบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร พัฒนาตลาดออนไลน์ การจัดหาแหล่งทุน



ภาพที่ ๓ การคัดเลือกและส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ดี

กลางทาง ประกอบด้วย การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ส่งเสริมการรวมกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลแม่พริก วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวตำบลแม่พริก

ปลายทาง ประกอบด้วย เชื่อมโยงตลาดกับ พ่อค้าท้องถิ่น สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. (สกต.) บริษัท เดอะสุขชะเฮ้าส์ (ไทยแลนด์) จำกัด และบริษัทเนเจอร์ฟู้ด โปรดักส์ แอนด์ มาร์เก็ตติ้ง จำกัด



ภาพที่ ๔ ส่งเสริมการจัดตั้งแปลงใหญ่ข้าว

๓.๑.๒ Circular Economy

ต้นทาง วัสดุทางการเกษตรจากแปลงนาข้าวนำมาทำปุ๋ยหมัก ไกล่บดต่อซึ่ง วัสดุทางการเกษตรอื่นๆ นำมาทำน้ำหมักชีวภาพ สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

กลางทาง ฟางข้าวนำมาอัดก้อนเป็นอาหารสัตว์ สร้างมูลค่าเพิ่มจากการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ปลายทาง วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในแปลงนากลับมาใช้หมุนเวียนอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ส่งเสริมการเพาะเห็ดฟางจากฟางข้าว เป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกร



ภาพที่ ๕ การนำวัสดุทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์

๓.๑.๓ Green Economy

ต้นทาง ลดการใช้สารเคมีในนาข้าวและพืชอื่นๆ ยกระดับคุณภาพผลผลิตสู่ GAP และเกษตรอินทรีย์

กลางทาง การใช้ประโยชน์พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อช่วยลดต้นทุน ค่าไฟฟ้าและอนุรักษ์พลังงาน

ปลายทาง ประชาสัมพันธ์การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม



ภาพที่ ๖ การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ในชุมชน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ๓.๒.๑ ช่วยรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืช สัตว์ และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ
- ๓.๒.๒ ช่วยลดความรุนแรงของภัยธรรมชาติ
- ๓.๒.๓ ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และมีโครงสร้างที่ดี
- ๓.๒.๔ ช่วยเพิ่มความสามารถในการอุ้มน้ำและธาตุอาหาร
- ๓.๒.๕ ลดปัญหาสภาพดินเสื่อมโทรม
- ๓.๒.๖ ลดเกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้
- ๓.๒.๗ ช่วยให้พืชได้รับธาตุอาหารที่เพียงพอและเหมาะสม ทำให้พืชเจริญเติบโตได้ดี และเพิ่มผลผลิต
- ๓.๒.๘ ช่วยให้ระบบนิเวศมีความสมดุล
- ๓.๒.๙ ลดการใช้สารเคมี ใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทน
- ๓.๒.๑๐ เพิ่มมูลค่าเศษวัสดุเหลือใช้

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ประธาน ศพก. (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร) มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ในหลายมิติ ได้แก่

๑) ความรู้เกี่ยวกับชนิดของพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ การเลือกใช้พันธุ์และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี เพื่อประหยัดต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ ลดการแพร่ระบาดของศัตรูพืช

๒) ปริมาณการผลิต เพื่อวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับตลาดและความต้องการของผู้บริโภค

๓) สภาพดินและน้ำ ความรู้เกี่ยวกับชนิดของดิน, คุณสมบัติของดิน, แหล่งน้ำ, การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

๔) ฤดูกาลที่เหมาะสม ความรู้เกี่ยวกับช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก, การเตรียมดิน, การเก็บเกี่ยว, และผลกระทบของสภาพอากาศที่มีต่อการผลิต

๕) ศัตรูพืชและโรคที่มักพบ ความรู้เกี่ยวกับศัตรูพืชและโรคที่มักพบในพื้นที่, วิธีการป้องกันและควบคุม, รวมถึงเทคนิคการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

๖) เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิต, การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้อง, การจัดการศัตรูพืชและโรค, การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร นอกจากนี้ยังมีความรู้เกี่ยวกับตลาดและความต้องการของตลาดในพื้นที่ รวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรรวมของสมาชิกในชุมชน



๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๑) เป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน ให้แก่เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ส้มเกลี้ยง หมู่ที่ ๑ ตำบลพระบาทวังตวง อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง ในการอบรมเน้นการเรียนรู้เรื่องการลดต้นทุนการผลิต โดยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ลดการใช้สารเคมีโดยการใช้สารสกัดจากพืช การใช้สารชีวภัณฑ์ และการพัฒนาคุณภาพการสินค้าส้มเกลี้ยงด้วยการปลูก ส้มเกลี้ยงให้ได้มาตรฐาน GAP ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ ในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ความเข้าใจมีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม





ภาพที่ ๗ การอบรมและการนำความรู้ไปใช้ของเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ส้มเกลี้ยง

๒) การพัฒนาเกษตรกร มีสมาชิกที่ผ่านอบรมจากศพก. อำเภอแม่พริก จำนวน ๒๙๐ ราย เพื่อให้สามารถพัฒนาการผลิต การบริหารจัดการ ตลอดจนมีการเผยแพร่องค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ด้านการปลูกข้าวที่มีการเปลี่ยนแปลงไป อันจะส่งผลให้สมาชิกมีความรู้ความสามารถทันต่อ การเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาพัฒนา องค์ความรู้ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อลดต้นทุนการผลิต ร่วมกิจกรรมการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ที่จัดอย่างต่อเนื่องทุกปี สมาชิกกลุ่มได้เข้ารับการอบรมความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว จากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลำปาง สำนักงานเกษตรอำเภอแม่พริก และได้มีการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้ในกลุ่มและจำหน่าย ซึ่งการผลิตเมล็ดพันธุ์ใช้เองสามารถลดต้นทุนการผลิตจากต้นทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวจากกระสอบละ ๖๘๐ บาท เป็น ๖๕๐ บาท ซึ่งสามารถลดต้นทุนได้ ๓๐ บาท และยังได้รับองค์ความรู้ด้านการใช้ปุ๋ยเคมี การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และฮอร์โมนต่าง ๆ เพื่อใช้ในการผลิตข้าว



ภาพที่ ๘ การอบรมและการนำความรู้ไปใช้ของเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ข้าว

๓) ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรและประชาชนทั่วไป

๓.๑) วิทยากรถ่ายทอดความรู้เกษตรกรผู้นำ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดย สำนักงานเกษตรอำเภอแม่พริก

๓.๒) วิทยากรถ่ายทอดโครงการยกระดับนวัตกรรมเกษตรและเกษตรปลอดภัย โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง

๓.๓) วิทยากรโครงการบ้านแม่พริกกลุ่มสะอาดปราศจากพลาสติก และโฟม โดยเทศบาลตำบลแม่พริก

๓.๔) วิทยากรเรื่องการจัดทำสารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันกำจัดโรคและแมลงในนาข้าว โดยเทศบาลตำบลแม่พริก

๓.๕) วิทยากรเรื่อง การทำปุ๋ยหมักไม่กลับกอง โครงการอบรมเรียนรู้การทำปุ๋ยหมักไม่กลับกอง โดย กศน.อำเภอแม่พริก

๓.๖) วิทยากรเรื่อง การส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจทางเลือก (สมุนไพรต่างๆ) โดยสำนักงานจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรมที่ ๒

๓.๗) วิทยากรการขยายพันธุ์พืช การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) โดย สำนักงานเกษตรอำเภอแม่พริก

๓.๘) วิทยากรการจัดทำปุ๋ยหมักแบบโดมทึบ โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร กิจกรรมถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้สามารถเป็นวิทยากรด้านการทำการเกษตรปลอดการเผา

๓.๙) ร่วมเวทีเสวนา งานรณรงค์ส่งเสริมการทำนาแปลงใหญ่ ภายใต้โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ โดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลำปาง



ภาพที่ ๙ การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๑) ส่งเสริมการทำเกษตรหมุนเวียนเพื่อเพิ่มรายได้ ช่วยปรับปรุงสภาพดิน เพิ่มความหลากหลายของพืชผล ลดการระบาดของศัตรูพืชและโรคพืช รวมถึงลดการพึ่งพาปุ๋ยและยาฆ่าแมลง การทำเกษตรแบบหมุนเวียนยังช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างความยั่งยืนให้กับระบบการเกษตร

๒) ส่งเสริมให้เกษตรกรหยุดเผาโดยการไกล่เกลี่ยต่อชั่ง เพื่อลดปัญหาหมอกควัน อากาศเป็นพิษ และดินเสื่อมโทรม

๓) การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมด้วยการจัดทำธนาคารน้ำใต้ดิน เพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมขัง พื้นที่ประสบภัย เพิ่มระดับน้ำใต้ดิน เพิ่มความชุ่มชื้นให้ผิวดินทำให้ต้นไม้อยู่รอด ลดปริมาณน้ำเสียที่ระดับครัวเรือนและชุมชน

๔) การพัฒนาเกษตรกรสู่แปลงใหญ่ เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง กำหนดแผนการเพาะปลูก เพื่อแก้ปัญหาลาดแคลนแรงงานและเครื่องจักรกล สามารถประสานงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน ร่วมกันพัฒนาแปลงใหญ่ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

๑) ทำหน้าที่เป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่หลากหลาย เช่น ข้อมูลด้านราคา การตลาด การเตือนภัย และข้อมูลวิชาการต่างๆ

๒) มีสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น แผ่นพับ วิดีโอ และสื่อออนไลน์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

๓) จัดอบรมและสัมมนาให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านต่างๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ การจัดการศัตรูพืช และการบริหารจัดการฟาร์ม

๔) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และชนิดของพืชแก่เกษตรกร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๕) ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการดินและปุ๋ยอย่างถูกต้อง เพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และพืชสามารถเจริญเติบโตได้ดี



ภาพที่ ๑๐ แหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้บริการทางการเกษตร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

จากองค์ความรู้ในเรื่องการเลือกใช้พันธุ์และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี การจัดทำสารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันโรคและแมลง การจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้เกษตรกรข้างเคียงรายอื่นที่เข้ามาเรียนรู้ดูงานได้เห็นตัวอย่างต้นแบบและนำไปปฏิบัติตาม ขยายจำนวนเพิ่มขึ้นจนต่อยอดเป็น เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ตามสินค้าชนิดต่างๆโดยใช้องค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้และขยายผลสู่เกษตรกร สร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ

๑) เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเลือกใช้พันธุ์และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี เพื่อประหยัดต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ ลดการแพร่ระบาดของศัตรูพืชที่มีคุณภาพจากศพก. ที่เป็นต้นแบบ

๒) เกิดการรวมตัวจัดตั้งเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว สมาชิก จำนวน ๒๒๙ ราย พื้นที่ ๑,๓๖๕ ไร่ ปลูกข้าวตามมาตรฐาน GAP มีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง เพื่อลดต้นทุนการผลิตวางแผนผลิตสารชีวภัณฑ์ เพื่อป้องกันการระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าว

๓) เกิดการรวมกลุ่มเป็นศูนย์ข้าวชุมชนตำบลแม่พริก เพื่อเป็นศูนย์กลางในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจำหน่ายในชุมชนและอำเภอใกล้เคียง

๔) เกิดเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๕) เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยมากขึ้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ได้มีบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาทิเช่น สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลำปาง วิทยาลัยการอาชีพเถิน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มทร.ล้านนา เทศบาลตำบลแม่พริก สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปางและสำนักงานเกษตรอำเภอแม่พริก สำหรับเป็นศูนย์กลางในการอบรมและเผยแพร่องค์ความรู้ตามหลักสูตรของศพก. หรือหลักสูตรที่เกษตรกรมีความต้องการเรียนรู้ สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ ลดต้นทุนการผลิตในอาชีพด้านการเกษตร เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำความรู้ที่ได้จากศพก. ไปประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ให้บริการข่าวสาร บริการด้านการเกษตร รวมทั้งเป็นสถานที่รับเรื่องร้องเรียนของเกษตรกรในชุมชน

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑) มีหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของ ศพก. กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการภายในศูนย์

๒) เป็นตัวแทนของ ศพก. ในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการสนับสนุนการดำเนินงานของ ศพก.

๓) มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับเกษตรกรสมาชิก เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพของตนเองได้

๔) เป็นผู้นำและสร้างแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรสมาชิก ให้มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและพัฒนา ศพก. ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

๕) หน้าที่อื่นๆ เพิ่มเติมตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การเข้าร่วมประชุม การอบรม หรือการทำหน้าที่เป็นวิทยากร

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชนในพื้นที่ ช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกร ร่วมบูรณาการกับหน่วยงานภายนอก ทำให้เกษตรกรได้เข้าใจถึงระบบการทำงาน ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชนตำบลแม่พริก การจัดตั้งแปลงใหญ่ข้าวตำบลแม่พริก จัดตั้งกลุ่มสมุนไพรบ้านแม่พริกกลุ่ม ส่งเสริมให้เกษตรกรหยุดเผาโดยการไถกลบตอซัง ส่งเสริมการทำเกษตรหมุนเวียนเพื่อลดโลกร้อน ส่งผลให้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) กลายเป็นจุดเรียนรู้และศึกษาดูงาน ให้บริการทางการเกษตรและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับเกษตรกรในพื้นที่ จนเป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย เช่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการตัดสินใจที่เด็ดขาด สามารถชักนำ จูงใจประชาชนให้ไปในทางที่ดี คอยให้ คำที่ปรึกษาหรือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชน บริหารความขัดแย้งที่เกิดจากกระบวนการทำงานในพื้นที่ มีความเสียสละ มีการประพฤติตนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม



ภาพที่ ๑๑ ใช้หลักการประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เป็นผู้มีจิตอาสาและเสียสละช่วยเหลือสังคมการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ มีความตั้งใจพัฒนาชุมชน ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์แม่พริก ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลแม่พริก แปลงใหญ่ข้าวตำบลแม่พริก ส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มสมุนไพรบ้านแม่พริกกลุ่ม ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้จัดตั้งโครงการอบรมเยาวชนในหมู่บ้าน ส่งเสริมการเล่นกีฬา จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้คนในชุมชนมาเรียนรู้

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

เกษตรกรต้นแบบผู้ยึดหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำรงชีวิต สืบสาน รักษา และต่อยอด เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมอยู่เสมอ ตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ ให้ความสำคัญกับชาวบ้านมาเป็นอันดับแรก ประพฤติตนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอแม่พริก และคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่อำเภอแม่พริก

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการถอดบทเรียนของ ศพก. ประกอบด้วยการสนทนาพูดคุยแบบไดอะล็อก (Dialogue) ซึ่งเป็นวิธีการสนทนาที่เป็นธรรมชาติและผ่อนคลาย เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดกว้าง ร่วมกับการทำ Mind Map การสร้างแผนผังความคิดเพื่อจัดระเบียบข้อมูลและความคิดให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และเป็นระบบ โดยใช้ภาพ เส้น สี และคำสำคัญ (Keywords) เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดต่างๆ เข้าด้วยกัน การใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่ม (Group Learning) ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมทุกคน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เมื่อต้องการข้อมูลรายละเอียดเฉพาะด้านจากเกษตรกรต้นแบบหรือผู้เชี่ยวชาญ

นอกจากนี้ยังใช้เครื่องมือการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) ในระหว่างการทำกิจกรรมต่างๆ ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง การบันทึกภาพ และการจัดทำเอกสารสรุปบทเรียนที่ได้

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ควรจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือถอดบทเรียนต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ภาพประกอบการถอดบทเรียน ศพก. อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง



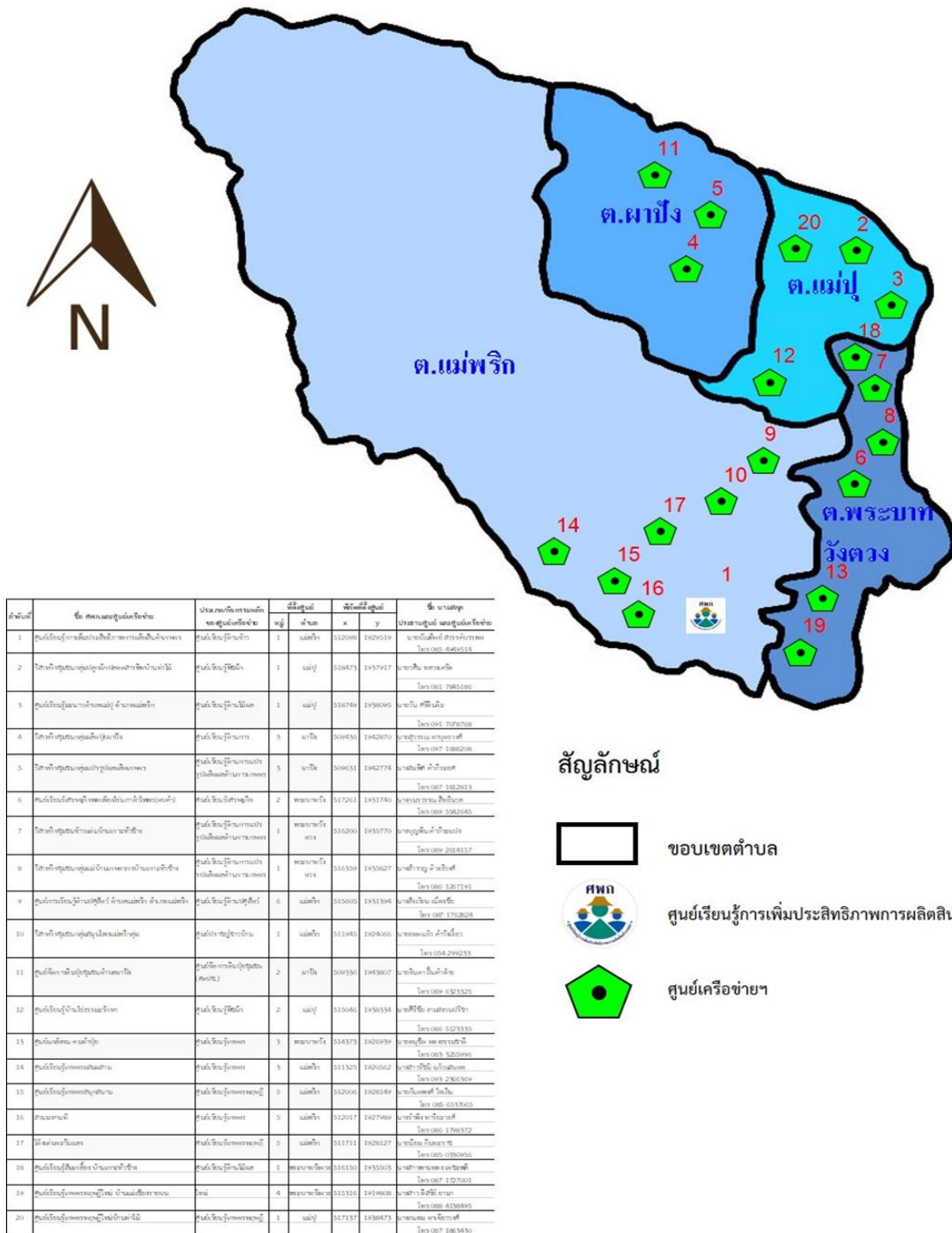
ตารางที่ ๓ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง

ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านท่าไม้	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๑	แม่ปู	นางสาววิราภรณ์ ธรรมชาติ	๐๙๒-๙๔๘๙๓๕๗
๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตปุ๋ยผาปิง	ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการดิน	๓	ผาปิง	นายสุวรรณ ตาบุตรวงศ์	๐๙๗-๑๖๘๘๒๐๘
๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตเกษตร	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร	๓	ผาปิง	นางสมพิศ คำภีระยศ	๐๘๗-๑๘๐๒๘๑๓
๔	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงไร่นาอำเภอไพพ(ตูปคำ)	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	พระบาทวังตวง	นางกมลวรรณ สิทธินิวล	๐๘๙-๕๕๔๒๖๔๕
๕	วิสาหกิจชุมชนข้าวแต่นบ้านเกาะหัวช้าง	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร	๑	พระบาทวังตวง	นางบุญพิน คำภีระแปง	๐๘๙-๒๖๑๔๑๕๗
๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะหัวช้าง	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร	๑	พระบาทวังตวง	นางสำราญ ดั่งฉิมวงศ์	๐๘๖-๑๒๖๗๑๙๑
๗	ศูนย์การเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ตำบลแม่พริก อำเภอแม่พริก	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๖	แม่พริก	นางสังเวียน เนื่องชัย	๐๘๗-๑๗๖๒๘๒๔
๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรแม่พริก	ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน	๕	แม่พริก	นายยอดแก้ว คำวังเจี้ยว	๐๕๔-๒๙๙๒๓๓
๙	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลผาปิง	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๒	ผาปิง	นายจินดา ฝั้นคำอ้าย	๐๘๙-๖๓๒๓๓๒๕
๑๐	ศูนย์เรียนรู้บ้านไร่ธรรมะรักษา	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๒	แม่ปู	นายศิริชัย งามสงวน ปรีชา	๐๘๖-๕๑๒๓๓๓๕

ตารางที่ ๓ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง (ต่อ)

ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุลประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ประธานศูนย์เครือข่าย
๑๑	ศูนย์แก่งจัน คนทำปุ๋ย	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/	๓	พระบาทวังตวง	นายอนุชิต ทองธรรมชาติ	๐๘๓-๓๒๕๕๙๙๖
๑๒	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๓	แม่พริก	นางสาวรัชณี แก้วแสนต่อ	๐๙๓-๒๓๖๖๓๖๙
๑๓	ศูนย์เรียนรู้เกษตรสุกसान	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/	๕	แม่พริก	นายกันตพงศ์ ใจเถิน	๐๘๕-๖๕๓๗๐๖๕
๑๔	สวนมหานที	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/	๕	แม่พริก	นางรำพึง ทาริยะวงศ์	๐๘๖-๑๗๙๘๓๗๒
๑๕	โต้่งเด่นตะวันแลง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/	๕	แม่พริก	นายนิยม กันทะราช	๐๘๕-๐๓๓๐๙๕๖
๑๖	ศูนย์เรียนรู้ส้มเกลี้ยง บ้านเกาะหัวช้าง	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๑	พระบาทวังตวง	นางสาวพานทอง เตชะพลี	๐๘๗-๑๗๒๗๐๐๑
๑๗	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านแม่เชียงรายบน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/	๔	พระบาทวังตวง	นางสาว อีสริย์ ยามา	๐๘๘-๔๑๓๘๔๙๕
๑๘	ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์สวนพ่อ ร.๙	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/	๔	แม่ปุ	นายปริญญา แสนเขียววงศ์	๐๘๐-๐๙๕๑๘๗๘

แผนที่แสดงที่ตั้ง ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอแม่พริกและ
ศูนย์เครือข่ายพื้นที่อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง



สัญลักษณ์



ขอบเขตตำบล



ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร



ศูนย์เครือข่าย

ภาพที่ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย
อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง